

Til Landbruks og matdepartementet

26.01.2024

Høringsuttalelse

Vi viser til høring om **Forslag til lov om oppheving av lov om endring av jordlova (oppheve forbudet mot nydyrking av myr, LOV-2021-06-11-82)**, og takker for muligheten til å komme med vår høringsuttalelse.

Våre hovedinnspill:

- Vi stiller oss bak forslaget om å oppheve endringsloven fra 2021
- Vi mener imidlertid at det er riktig og nødvendig å stramme opp i de beskrevne mulighetene for dispensasjon i forskrift nr 423 om nydyrking §5a
- Vi mener videre at det er viktig at statsforvalteren, og ikke kommunene, er dispensasjonsmyndighet
- Vi står midt i en klima- og naturkrise, som ifølge regjeringsplattformen skal danne rammen for all politikk

Grunne og dype myrer er like verdifulle

I forskrift nr. 423 om nydyrking § 5a, legges det opp til at en grunneier kan få dispensasjon til å nydyrke, selv om det finnes andre tilgjengelige dyrkingsarealer på eiendommen, så lenge myra er grunnere enn 1 meter. Ei myr som er 1 meter dyp, er *minst* 1000 år gammel og har fanget CO₂ fra atmosfæren siden vikingtiden.

Vi mener at distinksjonen mellom grunne og dype myrer ikke tar på alvor hvor mye CO₂ ei drenert myr – også de «grunne» – slipper ut, og heller ikke tar hensyn til myras verdi som naturtype, levested for arter eller myras rolle i det hydrologiske systemet. De rikeste myrene er blant våre mest trua naturtyper, blant annet fordi de har vært mest utsatt for nydyrking, de har flest trua arter, og *de er ofte grunne* – nettopp fordi det da er «kontakt» ned til for eksempel kalkrik grunn under myra. En har heller ikke tatt hensyn til myras evne til å binde CO₂. Grunne myrer kan være blant de mest produktive myrene som faktisk binder *mest* nytt karbon.

Myrer utgjør 3 prosent av arealet på landjorda, og drenerte myrer står for opptil 5 prosent av de årlige, menneskeskapt klimagassutslippene. Problemstillingen i 2024, er at vi må restaurere mange flere myrer. Vi må ikke drenere flere myrer. Vi mener at grunne og dype myrer må behandles likt i forskriften.

Statsforvalteren bør være dispensasjonsmyndighet

Lov- og forskriftsendringene i 2019 og 2020 handlet om klimahensyn ved nydyrking. Det er svært viktig, spesielt med tanke på at vår største innsats for å redusere klimagassutslipp må skje fra dags dato og fram til 2030. Vi, i likhet med Klimapanelet og stadig flere forskere, mener at det i den sammenheng er nødvendig å se natur, klima og økosystemtjenester i sammenheng.

I dag er det kommunene som kan gi dispensjon fra forbudet om nydyrking av myr. Den enkelte myr er imidlertid en del av et større hydrologisk system. Inngrep i ei myr vil ha konsekvenser for økosystemene nedstrøms i nedbørfeltet, og på for eksempel sumpskog i nærområdene rundt myra. Det er ikke gitt at disse områdene ligger i samme kommune som det omsøkte inngrepet.

Våtmarker og ferskvann er under stort press internasjonalt. Dette gjelder også for Norge, der våtmark er hovedhabitat for 289 truede arter og ferskvann for 195, ifølge rødlisten for truede arter. For naturtyper er 19 typer våtmark og 6 typer ferskvannssystemer inkludert på rødlisten.

Med Norges ansvar ihht EUs vanndirektiv og vår egen vannressurslov som bakteppe, og fordi myrene må forstås som en del av sine nedbørfelt, mener vi at statsforvalteren bør spille en større rolle i forvaltningen av myrer når det gjelder nydyrking. Siden Norge, gjennom EUs vanndirektiv, skal praktisere helhetlig vannforvaltning, må det hele også ses opp mot vannregionenes arbeid for å nå målene i de regionale vannforvaltningsplanene.

Ifølge tall fra SSB, ga kommunene dispensasjon i hele 73,5 % av søknadene om nydyrking på myr i 2022. Dette er bit-for-bit-ødeleggelse av natur, som kommunene ikke klarer å si nei til. En *helhetlig* tankegang må være utgangspunkt for nydyrkingsforskriften hjemlet i jordloven, og vi mener erfaringene med behandlingen av dispensasjoner hittil understreker viktigheten av at statsforvalteren må være dispensasjonsmyndighet i nydyrkingssaker.

Jordloven må virke sammen med andre lover, til beste for klima og natur

Vi må se myrene våre som kombinasjonen av naturmangfold, klima, hydrologi, landskap og andre økosystemtjenester. Alle myrer lagrer store mengder karbon, de er viktige i seg selv, og de er levestedet og matfatet til et stort mangfold av arter. Alle myrer er en del av et hydrologisk system, og viktig for en av jordas knappe ressurser: ferskvann.

I desember 2023 leverte Miljødirektoratet forslag til forbud mot nedbygging av myr til utbyggingsformål, som svar på oppdraget fra Klima- og miljødepartementet, forankret i et klart stortingsvedtak. Dette forslaget er utarbeidet noen år seinere enn nydyrkingsforslaget, og bærer preg av at samfunnet generelt nå kan mer om hvor viktige myrene er, i seg selv og for samfunnet, i form av økosystemtjenester. Vi mener at det er viktig at jordloven virker sammen med det kommende forbudet mot nedbygging av myr, tar opp i seg ny innsikt og ny tilnærming, og at regjeringen nå benytter anledningen til å sørge for at nydyrkingsforskriften ser på nydyrking av myr på samme «nivå» som man vil se på bygging på myr. Dette er også i tråd med at Det internasjonale Naturpanelet understreker at vi trenger gjennomgripende samfunnsendringer (transformative change) for å stanse tapet av naturmangfold.

Christian Steel
Generalsekretær i Sabima

Truls Gulowsen
Leder i Naturvernforbundet